

Cora van Nieuwenhuizen, minister van Infrastructuur en Waterstaat:

‘Bescherming van de bronnen van ons drinkwater staat voorop in het beleid’

Er liggen op watergebied de nodige uitdagingen op het bordje van de minister van Infrastructuur en Waterstaat, Cora van Nieuwenhuizen. De doelen van de Kaderrichtlijn Water, het beschermen van de bronnen voor de productie van drinkwater, het zorgen voor voldoende kwaliteit en kwantiteit van zoet water en ‘en passant’ het Nederlandse watersysteem klimaatbestendig maken, om er een paar te noemen. Hoe pakt zij dat aan?

De hoge ramen in haar werkkamer op de elfde verdieping van het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat geven Cora van Nieuwenhuizen een breed uitzicht op vrijwel elk aspect van haar werkgebied. Meteen links het spoor bij station Den Haag Centraal, iets verder weg de rijkswegen A12, A13 en A4, en helemaal in de verte, als je goed kijkt, de havens van Rotterdam.

De drinkwatersector is in die fysieke omgeving altijd wat minder zichtbaar, maar daardoor niet minder 'top of mind'. Integendeel, aldus de minister: 'Drinkwater is een eerste levensbehoefte en de openbare drinkwatervoorziening is een groot nationaal belang. Ik ben er als eindverantwoordelijke voor het gehele watersysteem gerust op dat de drinkwatersector zijn taken serieus en naar behoren uitvoert. Bij drinkwater draait het om twee belangrijke zaken: het moet schoon en betrouwbaar zijn, en we moeten er voldoende van hebben. Ik zie dat de drinkwaterbedrijven als toegewijde, gedreven professionals met een resultaatgerichte mentaliteit, hun zaken goed voor elkaar hebben.'

'De kwaliteit van ons drinkwater staat wereldwijd aan de top en ook de infrastructuur en de managementsystemen zijn zodanig georganiseerd dat er nauwelijks storingen of onderbrekingen in de drinkwaterlevering optreden. Het gebeurt maar heel zelden dat ik in de Tweede Kamer iets moet melden over ons drinkwatersysteem; meestal gaat het dan om incidenten zoals lozingen van chemische stoffen door derden.'

'VOLDOENDE SCHOON DRINKWATER VOOR NU EN LATER'

Wat zijn voor u de belangrijkste beleidsuitgangspunten voor de beschikbaarheid van voldoende en kwalitatief goede bronnen voor drinkwater?

'Zoals ik al zei, draait drinkwater voor mij om kwaliteit en kwantiteit. Bescherming van de bronnen van ons drinkwater – het oppervlaktewater en het grondwater – staat voorop in het beleid. Steeds vaker zien we dat kwaliteit en kwantiteit twee zijden zijn van dezelfde medaille en daar houden we in de beleidsvorming dan ook steeds meer rekening mee.'

'Van oudsher ligt in Nederland de nadruk op waterveiligheid: overtollig water zijn wij het liefst zo snel mogelijk kwijt, weg, naar zee. De afgelopen jaren is het idee dat je zuinig moet zijn op zoet water en dat de kwaliteit goed moet worden gewaarborgd, steviger geworteld in het denken over een integraal watersysteem. Daarbij is volgens mij ook het besef essentieel dat je dit niet in je eentje kunt.

Zuiveringsstation Rodenhuis in Bergambacht van drinkwaterbedrijf Oasen.

We hebben te maken met brede en vaak diffuse problematiek, zoals medicijnresten en de stoffen die vanuit de industrie en de landbouw in het milieu terecht komen. Er is dus ook voor alle partners in de waterketen een rol bij het verder verbeteren van ons watersysteem en het oplossen van de knelpunten.'

Bestuursakkoord Water

'Daarom hebben we ook een Bestuursakkoord Water, waarin alle betrokken partijen vertegenwoordigd zijn. Hier worden afspraken gemaakt over kwantitatieve en kwalitatieve aspecten van onze waterhuishouding. Eén van de uitgangspunten daarbij is dat de drinkwaterbedrijven kunnen beschikken over voldoende en zo schoon mogelijke bronnen voor de productie van drinkwater. Hoe minder ongewenste stoffen er aan de voorkant het systeem inkomen, des te minder zuiveringsinspanning hoeven de drinkwaterbedrijven te leveren om schoon en betrouwbaar drinkwater te produceren. Dat is ook één van de KRW-doelen die wij nastreven: de kwaliteit van het oppervlakte- en het grondwater moet zodanig zijn dat er met zo min mogelijk zuivering drinkwater van gemaakt kan worden. Dus geldt wat mij betreft nog steeds: 'Wat er niet in zit, hoeft je er ook niet uit te halen.'

Nederland voldoet nog lang niet aan de eisen die de Kaderrichtlijn Water stelt; wat zijn uw ambities op dat gebied?

'Nederland doet het niet slecht, maar het is duidelijk dat we op het gebied van de doeleinden van de KRW nog een weg te gaan hebben. Mede daarom heb ik eind vorig jaar de Versnellingsstafels geïnitieerd: er moet nog het nodige gebeuren en het ging mij gewoon niet snel genoeg. Ik krijg in de volgende Stuurgroep Water een eerste voortgangsrapportage over deze tafels en ik ben erg benieuwd wat men al heeft bereikt. Mijn ambitie is om de KRW-doelen binnen de afgesproken periode tot 2027 te halen. Ik zie veel enthousiasme en inzet, maar het zal heel lastig zijn om dit te gaan halen. Een garantie kan ik niet geven, maar we gaan met z'n allen echt ons uiterste best doen.'

KRW-doelen halen

'Wat Nederland wel dwarszit bij het bereiken van de KRW-doelen, is het Europese principe van 'one out, all out': als een waterlichaam op één stofje slecht scoort, is de eindscore voor dat hele lichaam negatief. Doordat Nederland de monitoring goed op orde heeft en wij veel meer parameters hanteren dan andere landen, kunnen wij op meer punten worden aangesproken dan anderen. Daardoor hebben onze waterlichamen een grotere kans op het eindoordeel 'Voldoet niet aan de goede toestand'. Deze relativering neemt niet weg dat we doorgaan op de ingezette weg en aan alle eisen willen voldoen. Via trajecten zoals het Deltaplan Agrarisch Waterbeheer en de Ketenaanpak Medicijnresten uit Water proberen we alle betrokken partijen op te lijnen en hun bijdrage te laten leveren.'

‘DRINKWATERSECTOR HEEFT
ZAKEN GOED OP ORDE’

U gaat een nieuwe Beleidsnota Drinkwater schrijven; wat is voor u het belangrijkste doel van die nota?

Van Nieuwenhuizen: 'Vanuit de Drinkwaterwet is een periodieke herijking van het beleid verplicht. Het gaat dan vooral om de toetsing om te zien of het bestaande beleid nog steeds voldoende en adequaat is om de doelen in de wet te halen. Daarin nemen we uiteraard alle actuele ontwikkelingen mee, zoals de problematiek van de opkomende stoffen en de lessons learned van de droogte in 2018. Ook de laatste technologische ontwikkelingen nemen we daarin mee.'

Woordje 'voldoende' toevoegen

'Nieuw wordt wat mij betreft wel dat we de ondertitel van de Beleidsnota Drinkwater – Schoon drinkwater voor nu en later – iets aanpassen: het woordje 'voldoende' mag er van mij wel bij. Vroeger ging iedereen ervan uit dat we in de Nederlandse delta altijd voldoende water hebben, maar de zomer van 2018 heeft wel aangetoond dat dat geen vanzelfsprekendheid meer is. Dat betekent niet alleen dat we zuinig moeten zijn op wat we hebben, maar dat we ook andere maatregelen moeten nemen, bijvoorbeeld door meer hergebruik en het langer vasthouden van water in de bodem of in het oppervlaktewater.'

‘DE AMBITIE IS OM DE KRW-DOELEN OP TIJD TE HALEN’

De droge zomer van 2018 lijkt een keerpunt te worden in de manier waarop wij over water denken; wat zijn voor u de belangrijkste beleidsuitgangspunten ter voorbereiding van een nieuw ‘droogteseizoen’?

‘Als we één ding geleerd hebben van de extreme droogte in 2018, is dat wat ik zojuist al noemde: zuinig omgaan met ons zoete water. Al tijdens de crisis vorig jaar merkten we dat we met name op het gebied van grondwater niet alle vragen konden beantwoorden. Ik heb toen de Beleidstafel Droogte ingesteld, om de kennis en ervaring van de experts van de waterketenpartners en van kennisinstituten van Deltares en Universiteit Wageningen te bundelen en zo snel antwoorden op prangende vragen te kunnen geven.’

‘De afgelopen maanden is via de Droogtetafel een evaluatie uitgevoerd van het droogteseizoen 2018. De leerpunten daaruit worden binnenkort gepubliceerd. Zo bleek vorig jaar dat de verdringingsreeks prima werkt, maar in de detailafweging af en toe tot twijfel kan leiden. Heel concreet: een regel is bijvoorbeeld dat kapitaalintensieve teelten bij waterverdeling voorrang hebben op algemene landbouwactiviteiten. Iedereen snapt dat een boomkweker in Boskoop grotere schade kan oplopen als zijn hele voorraad bomen verdort, dan een boer die een maisveld heeft staan als voer voor z’n

koeien. Maar als de verschillen minder evident zijn, waar ligt dan precies de grens? Het gaat dus om het finetunen van het instrument, om te zien of er op detailproblemen meer guidance nodig is of meer regionale vertaling.’

Communicatie beter afstemmen

‘Wat opviel tijdens de lange droge periode in 2018, waren de grote verschillen in het land. In het oosten, op de hoge zandgronden, waren de gevolgen van de verdroging zeer zichtbaar in het landschap: dorre velden, droge beeklopen, geslonken vennen. In het westen speelde dat minder, maar drong – vrijwel onzichtbaar – het zoute zee- en kwelwater diep de rivieren en de ondergrond in. Die verschillen hadden ook als gevolg dat er per regio andere boodschappen op de burger werden losgelaten, en dat heeft her en der voor verwarring gezorgd. Een leerpunt is dus dat we de communicatie in de toekomst iets anders moeten organiseren.’

Vinger aan de pols

‘Op het digiscreen in mijn werkkamer komt elk paar minuten een scherm voorbij met alle relevante informatie over ons nationale watersysteem. Ik kon vorig jaar vrijwel van minuut tot minuut zien hoeveel – of liever gezegd hoe weinig – water er bij Lobith en Maastricht het land in kwam. Maar ik zag ook het chloridegehalte in de Nieuwe Waterweg en bij Andijk in het IJsselmeer voor mijn ogen toenemen. Wat dat betreft was 2018 wel echt een wake-upcall. Het is dus ook niet zo dat we met z’n allen gaan zitten wachten tot de evaluatie is afgetikt in de Tweede kamer. Ik weet dat Rijkswaterstaat, de waterschappen, de drinkwaterbedrijven en de provincies vooruitlopend daarop al met een aantal praktische verbeteringen aan de slag zijn. Want op 1 april is het nieuwe droogteseizoen alweer begonnen...’

